

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIV. évfolyam 5. szám
2011. március 25.

**Gabona és Ipari Növények
XIV. évfolyam 5. szám**

2011. 11. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	11
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	11
Külpiaci információk.....	12
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	17
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutözsdén.....	19
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára	22
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	22
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	24

GABONAPIACI JELENTÉS

- A SovEcon piacelemző cég szerint Oroszországban 80 millió tonna gabonát takaríthatnak be az idén, ami meghaladja az előző évi 60 millió tonnát, azonban elmarad a 2009-ben betakarított 97 millió tonnától. A szakértők fő problémaként a jó minőségű vetőmag hiányát és a késői kitavaszkodást jelölték meg. A jelenleg érvényben lévő exporttilalom feloldása, illetve meghosszabbítása az új terméstől függ.¹
- A chicagói és a párizsi árutőzsdén a március 16-i visszaesést követően tonnánként 20 dollárral nőtt a búza, 25 dollárral a kukorica májusi elszámolóára. A Budapesti Értéktőzsde áruipiaci szekciójába nem gyűrűzött be a hatás.
- Magyarországon az étkezési búza termelői ára 165, a takarmánykukoricáé 89%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet a 11. héten.

Globális takarmánypiac, 2010/2011. gazdasági év²

Az Nemzetközi Gabonatanács (IGC) előrejelzése szerint az előző gazdasági évinél 2,6%-kal több **alapanyagot** (gabonafélék, olajos darák, egyéb protein-tartalmú termékek összesen 1,07 milliárd tonna) szánhatnak globálisan az állatok takarmányozására a folyó, 2010/2011. gazdasági évben. A bővüléshez jórészt az ázsiai és latin-amerikai fejlődő országok járulnak hozzá, ahol a gazdasági növekedés, a változó táplálkozási szokások, a gyarapodó népesség és a városiasodás a húsfogyasztás bővülését eredményezi. Kína takarmányfogyasztása 15 millió tonnával 203 millió tonnára nőhet, de Brazíliában és Indiában is számottevő emelkedés várható. A Toepfer International elemzői az Európai Unióban a keveréktakarmány-előállítás enyhe növekedését valószínűsítik 2011-ben, és a várható 149,5 millió tonnából 130 millió tonna a régi tagállamokban kerülhet felhasználásra.

Világszinten alig 1%-os növekedés (758 millió tonnára) várható a **gabonafélék** takarmány célú hasznosításában a folyó szezonban. Kukoricából az előző évinél 13 millió tonnával többet, 485 millió tonnát fordíthatnak az állatok takarmányozására. A búza takarmány célú felhasználása is bővíthet (6 millió tonnával 117 millió tonnára). A kisebb termése következtében az árpa takarmány célú felhasználása 9 millió tonnával 90 millió tonnára redukálódhat. Az összes alapanyagot figyelembe véve, a gabonafélék aránya a takarmányozásban 71%-ra csökkenhet (az öt éves átlag 75%). Az EU-ban a gabona részaránya a keveréktakarmányokban átlagosan 50%, de egyes kelet-európai országokban magasabb is lehet. A várakozások szerint a Közösségben 162 millió tonna gabonát fordítanak takarmányozásra a folyó gazdasági évben, ami 3 millió tonnával maradna el az egy évvel korábbtól. A legfontosabb alapanyag továbbra is a búza, 50 millió tonnára rúghat (-3 millió tonna) a takarmányozásra szánt volumen. Árpából 41 millió tonna, kukoricából 46 millió

¹ Reuters

² IGC, USDA, Toepfer International

tonna (+3 millió tonna) kerülhet az állatok elé. Egyéb gabonaféléből 25 millió tonna juthat takarmányozásra.

Az **olajos darák** takarmányozásban történő hasznosítása ütemesen nőtt az elmúlt öt évben a világon, különösen a repce- és szójadaráé. Igen erős a kínai kereslet, a 2010/2011. gazdasági évben az előzőnél csaknem 20%-kal több, azaz 44 millió tonna szójadaráat hasznosíthatnak takarmányként (ez öt évvel ezelőtt 27 millió tonna volt). Az EU-ban is egyre több olajos darát fordítanak takarmányozásra. Az Oil World előrejelzése szerint az Unióban a keveréktakarmányok fehérjetartalmát biztosító olajos darák felhasználása 58 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben, ami 1,7 millió tonnával több, mint egy évvel korábban. Az EU takarmányszükségletének fedezéséhez egyes alapanyagokból (pl. olajos darák, kukorica) importra szorul. A beszállított mennyiség azonban attól függ, hogy az EU hogyan szabályozza a jövőben a genetikailag módosított termények behozatalát.

Más **magas protein-tartalmú termékek** (pl. a gabonafélék ipari feldolgozása során keletkező melléktermék) takarmányként való felhasználása is egyre gyorsabb ütemben nőtt az elmúlt években. A szárított gabonatorkölyből (DDGS), a kukoricakeményítőből, valamint a hús- és halisztból a 2010/2011. gazdasági évben előreláthatóan összesen 70 millió tonnát használ fel a takarmányipar, az előző évinél 5 millió tonnával, az öt évvel ezelőttinél 35 millió tonnával többet. Az USA 60%-kal részesedik a globális DDGS felhasználásból, de Kínában, az EU-ban, Mexikóban és Kanadában is folyamatosan nő a termék iránti igény. Kína a teljes szükségletének felét (2,9 millió tonnát) az USA-ból szerezte be a 2009/2010. gazdasági évben (szeptember-augusztus). A bioetanol-ipar visszafogott bővülése, továbbá az erős export miatt az USA-ban alig változik a DDGS felhasználása, 25 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben.

Határidős jegyzések

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza és a kukorica legközelebbi határidőkre vonatkozó jegyzése a március 16-i mélypont után újra száguldott (5. és 6. ábrák). A búza májusi elszámolóára közel 20 dolláros emelkedést követően ismét meghaladta a 260 USD/tonnát március 23-án. A kukorica esetében jelentősebb volt a korrekció, a májusi ár tonnánként 25 dollárral nőtt március 16-23. között. A párizsi árutőzsdén (MATIF) 18 euróval drágult a búza, 14 euróval a kukorica a vizsgált időszakban (7. és 8. ábrák). A Budapesti Értéktőzsdén a búza és a kukorica jegyzése egyelőre nem reagált a világpiaci hatásokra (3. és 4. ábrák). Az eurobúza augusztusi jegyzése stagnált, a malmi búza májusi elszámolóára tonnánként 3300 forinttal csökkent a jelzett napokban. Az ó- és újtermésű takarmánykukorica szintén tovább veszített értékéből.

Hazai körkép

Magyarországon az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői ára továbbra is magas. A 2008. évi rekordot az előbbi 13, az utóbbi 11%-kal haladta meg a 11. héten (1. és 2. ábrák). Egy tonna étkezési búzáért több mint 76, egy tonna kukoricáért közel 57 ezer forintot fizettek a vásárlók. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a kenyérgabona 165, a takarmánykukorica 89%-kal került többbe (2. táblázat).

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (11. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2011. 10. hét	2011. 11. hét	2011. 11. hét / 2011. 10. hét [%]
Étkezési	tonna	-	2 839	-	4 488	3 342	74,45
búza	Ft/tonna	-	74 971	-	76 210	76 126	99,89
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-
Takarmány-	tonna	-	1 455	-	5 752	1 808	31,43
kukorica	Ft/tonna	-	57 450	-	56 016	56 971	101,71
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

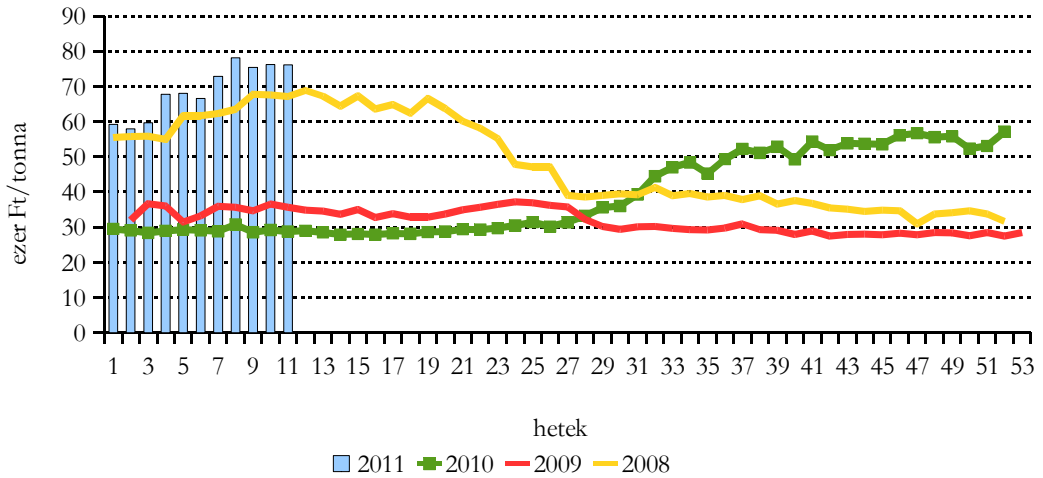
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2010. 11. hét	2011. 10. hét	2011. 11. hét	2011. 11. hét / 2010. 11. hét [%]	2011. 11. hét / 2011. 10. hét [%]
Étkezési	tonna	5 611	4 488	3 342	59,55	74,45
búza	Ft/tonna	28 747	76 210	76 126	264,81	99,89
Takarmány-	tonna	1 506	-	-	-	-
búza	Ft/tonna	481	-	-	-	-
Takarmány-	tonna	3 298	5 752	1 808	54,82	31,43
kukorica	Ft/tonna	30 151	56 016	56 971	188,95	101,71
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

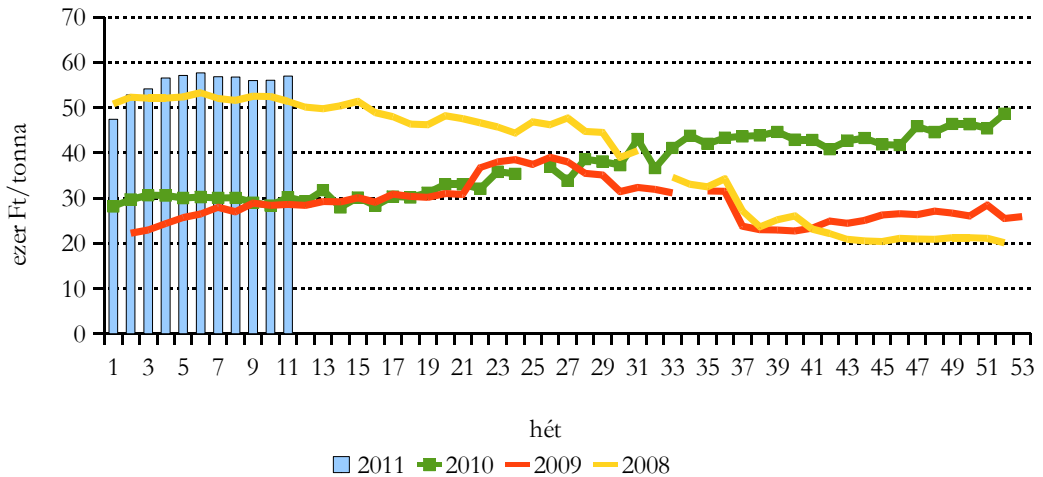
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

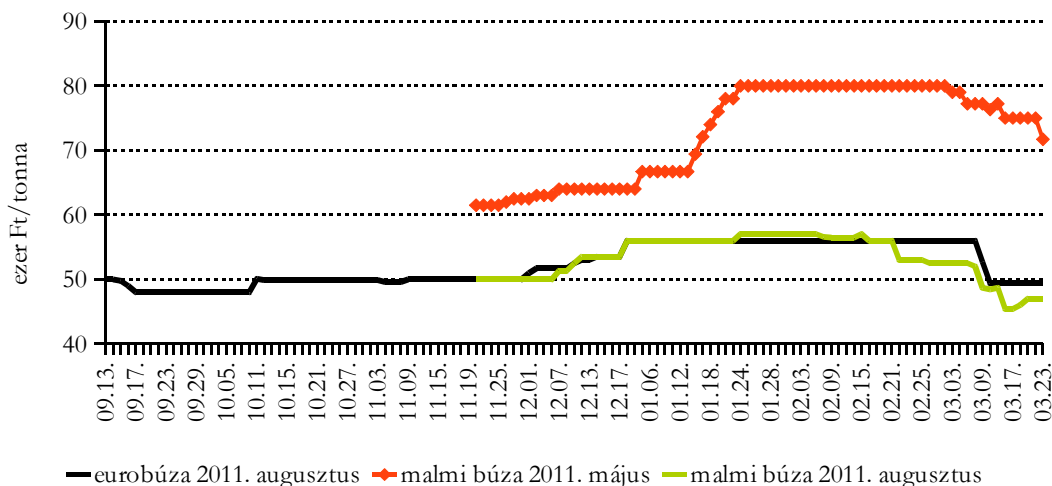

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

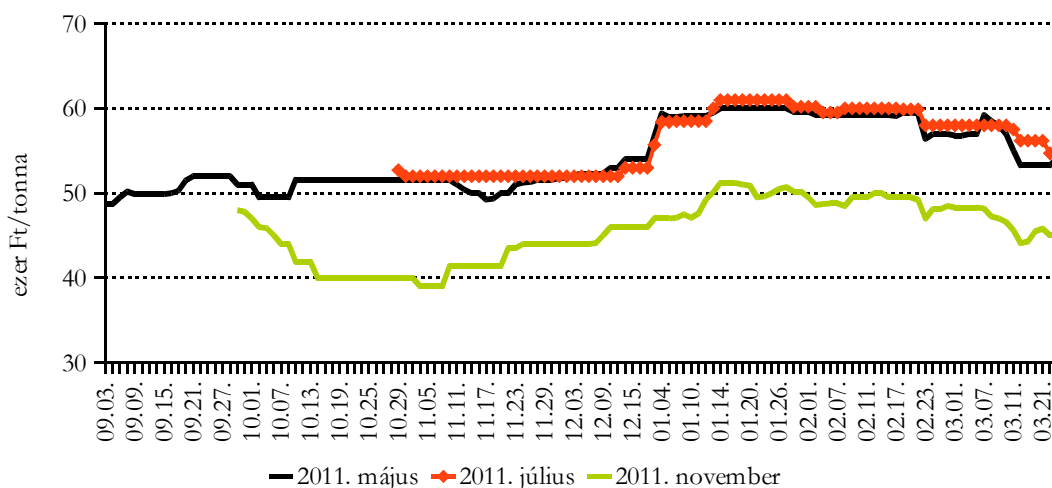
Az eurobúza és a malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

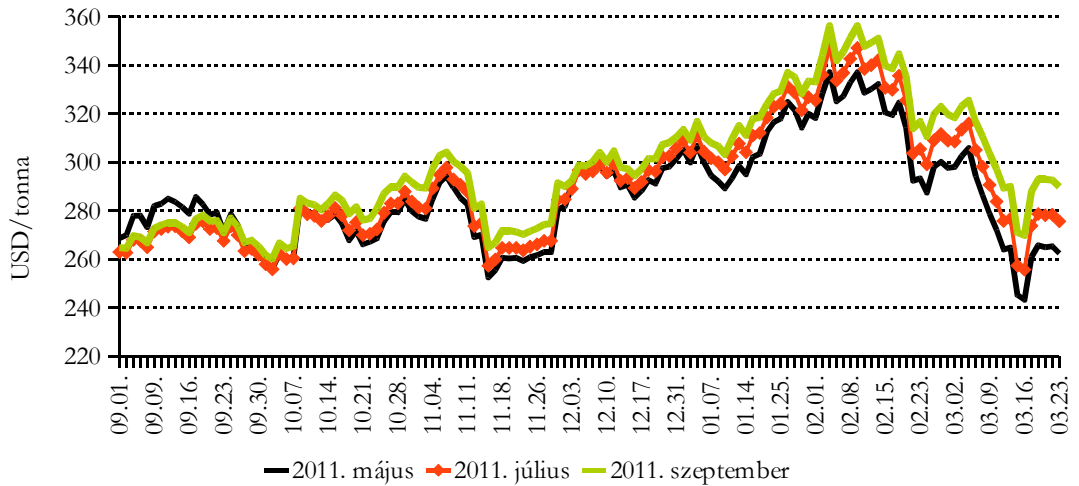
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

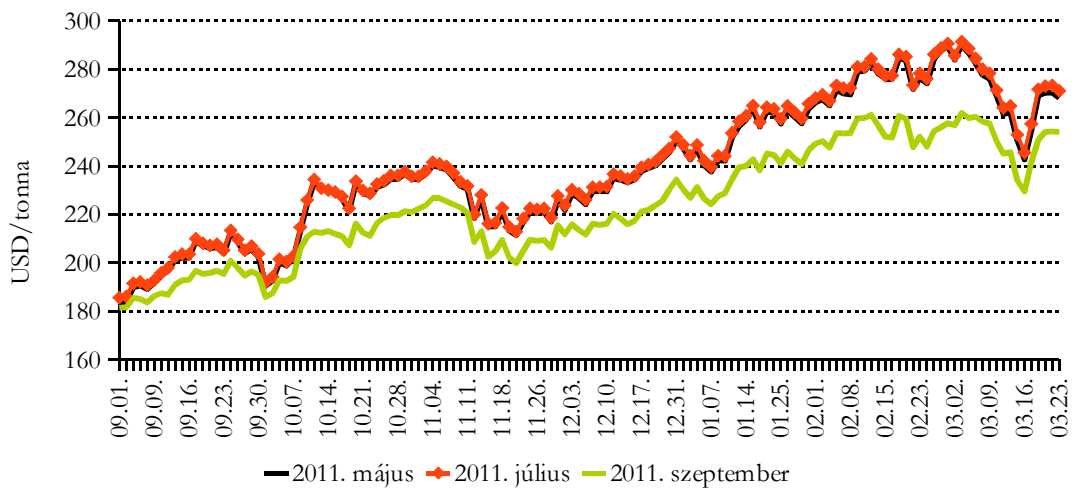
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

6. ábra

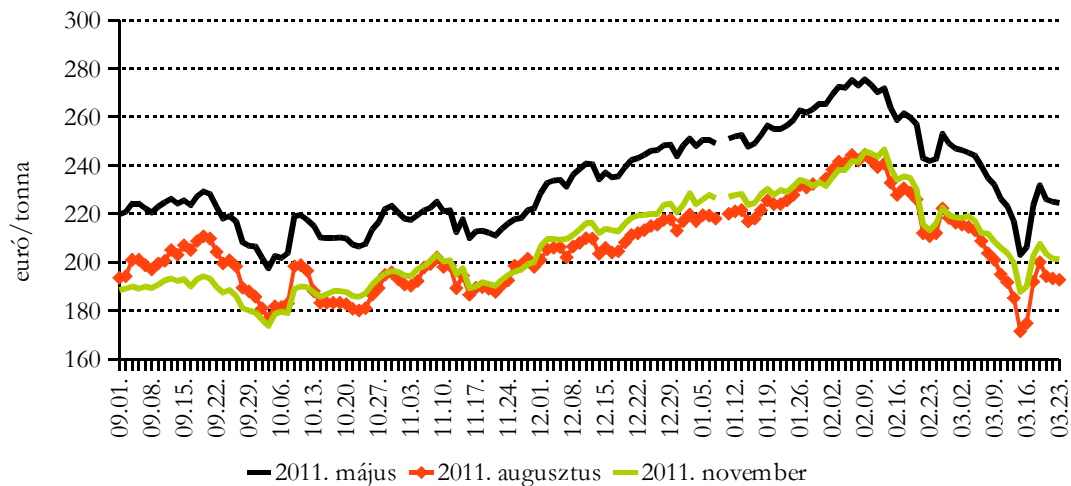
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

7. ábra

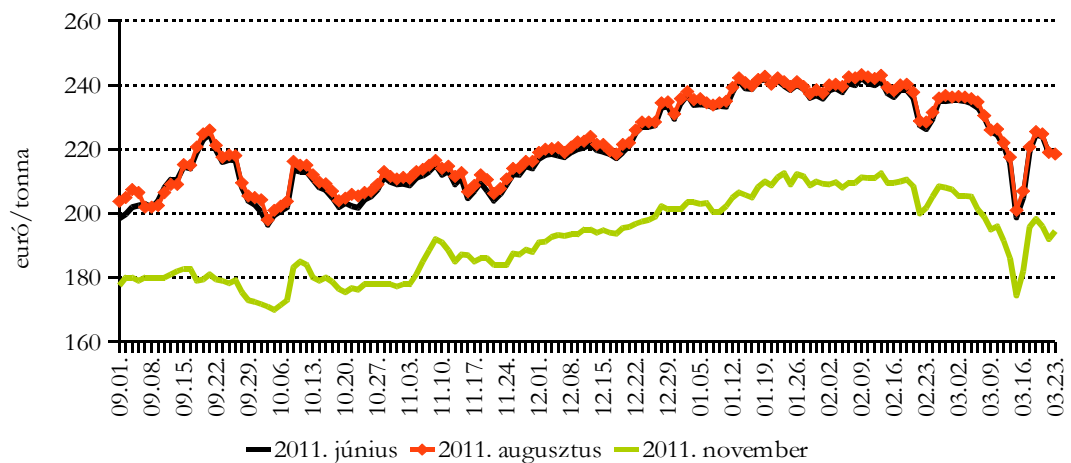
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

8. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2010. 11. hét	2011. 10. hét	2011. 11. hét	2011. 11. hét / 2010. 11. hét [%]	2011. 11. hét / 2011. 10. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1369,19	569,47	769,65	56,21	135,15
ömlesztett	Ft/kg	51,36	104,28	100,56	195,81	96,43
Finomliszt BL 55	tonna	1802,93	1025,86	974,91	54,07	95,03
zsákos	Ft/kg	52,4	108,57	109,54	209,04	100,89
Finomliszt BL 55	tonna	758,78	743,74	513,89	67,73	69,1
zacskós	Ft/kg	59,99	113,49	111,72	186,22	98,44
Rétesliszt BFF 55	tonna	59,92	38,02	23	38,38	60,49
ömlesztett	Ft/kg	61,79	108,9	119	192,58	109,28
Rétesliszt BFF 55	tonna	26,75	14,15	25,05	93,64	177,03
zsákos	Ft/kg	63,05	120,4	112,51	178,43	93,45
Rétesliszt BFF 55	tonna	44,81	75,07	62,02	138,42	82,63
zacskós	Ft/kg	70,62	118,32	117,34	166,16	99,17
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	954,5	419,16	568,99	59,61	135,75
ömlesztett	Ft/kg	48,75	103,29	100,51	206,15	97,31
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	883,26	471,8	454,7	51,48	96,38
zsákos	Ft/kg	51,81	105,99	107,47	207,42	101,4
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	552,76	186,31	220,56	39,9	118,38
ömlesztett	Ft/kg	53,87	103,75	106,16	197,05	102,32
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	94,35	22,68	59,36	62,91	261,71
zsákos	Ft/kg	61,84	114,73	114,67	185,44	99,94
Étkezési búzadara AD	tonna	53,42	38,9	29,11	54,49	74,82
zacskós	Ft/kg	71,02	128,61	122,41	172,34	95,18

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2010. március	2011. február	2011. március*
Finomliszt BL 55	154	158	181
Fehér kenyér	236	244	255
Félbarna kenyér	237	243	255
Étkezési búzadara AD	192	196	207

* 2011. március 22-ig.

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2011. március 18.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. május	231,75	63 442	2011. május	265,63	51 662	2011. május	310,45	60 379
2011. augusztus	200,00	54 750	2011. július	278,67	54 199	2011. július	314,40	61 148
2011. november	207,50	56 803	2011. szeptember	292,91	56 968	2011. szeptember	319,73	62 184
2012. január	207,50	56 803	2011. december	303,75	59 076	2011. december	326,62	63 524
2012. március	208,75	57 145	2012. március	310,91	60 469	2012. március	330,29	64 238
2012. május	210,25	57 556	2012. május	313,76	61 023	2012. május	327,35	63 666

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2011. május	318,72	61 988	2011. március	194,35	60 841
2011. július	321,93	62 612	2011. május	197,00	61 671
2011. szeptember	324,14	63 042	2011. július	198,00	61 984
2011. december	328,09	63 810	2011. november	163,30	51 121
2012. március	330,84	64 345	2012. január	164,80	51 591
2012. május	331,85	64 542	2012. március	169,30	52 999

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2011. június	224,50	61 457	2011. május	269,09	52 335
2011. augusztus	225,50	61 731	2011. július	271,65	52 833
2011. november	198,25	54 271	2011. szeptember	250,79	48 776
2012. január	199,50	54 613	2011. december	235,63	45 828
2012. március	200,75	54 955	2012. március	238,98	46 479
2012. június	200,00	54 750	2012. május	241,53	46 975

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2011. május	452,00	123 735
2011. augusztus	419,50	114 838
2011. november	422,25	115 591
2012. február	423,75	116 002
2012. május	424,75	116 275
2012. augusztus	402,00	110 048

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2010. 11. hét		2011. 11. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	-	-	211	57 757	május
La Pallice	115	30 220	209	57 210	április
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	125	32 808	216	59 126	március
Würzburg	110	28 739	243	66 380	március
Köln	122	31 889	243	66 380	március
Drezda	108	28 346	-	-	március
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	119	31 233	225	61 589	március
Spanyolország					
Tarragona**	-	-	-	-	-
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	123	32 319	-	-	április
Bordeaux/Bayonne	125	32 713	195	53 377	április
La Pallice	-	-	196	53 651	május
Németország					
Hamburg	146	38 319	240	65 695	március
Hollandia					
Rotterdam*	141	36 920	226	61 863	március

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2011. 11. hét		
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	-	-	-
Franciaország			
Rouen	170	46 534	április
La Pallice	-	-	-
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	180	49 271	március
Hannover	-	-	-
Drezda	175	47 903	március
München	-	-	-
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	189	51 735	március
Spanyolország			
Tarragona	222	60 768	március
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	205	56 115	március
Hollandia			
Rotterdam*	214	58 578	március
Belgium			
Brüsszel	214	58 578	március

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2011. 03. 11.		2011. 03. 18.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	426,37	84 617,39	422,20	82 113,68	április	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	330,30	65 551,34	333,20	64 804,07	március	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	315,00	61 264,35	április	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	294,20	58 386,93	301,30	58 599,84	március	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	345,50	68 567,93	321,00	62 431,29	március	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	457,20	90 735,91	453,10	88 123,42	március	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	439,00	87 123,94	435,00	84 603,15	március	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	284,00	56 362,64	293,50	57 082,82	április	FOB US Gulf
Argentína	276,70	54 913,88	270,30	52 570,65	április	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	271,20	53 822,35	257,10	50 003,38	március	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	-	-	-	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **A japán cunami „elmosta” a tőzsdéket, de hamar visszatért az optimista hangulat**
- **A BÉT-en csökkent az olajos magvak határidős ára március közepén**

Világpiaci kitekintés

Dél-Amerika több országában elindult a szójabab betakarítása, amelyet Brazíliában esőzések hátráltattak. Az Oil World elemzői a korábbihoz képest 1,5 millió tonnával 70 millió tonnára csökkentették a 2010/2011. gazdasági évi brazil szójabab termésre vonatkozó várakozásukat. Az USA déli államaiban továbbra is nehézséget okoz a szárazság. Az argentin szójabab a állomány korábbi esőzéseknek köszönhetően megfelelő állapotban van.

A vonzó árak miatt nőhet India szójabab és repcemag termelése a 2010/2011. gazdasági évben. Szójababból 9,6 millió tonna (+12% előző időszakhoz képest), repcemagból 7,1 millió tonna (+18%) termést várnak az USDA elemzői. A növényolaj előállítására 6,6 millió tonnára (+17%) emelkedhet a jelzett időszakban, a felfutó olajnövény-termelés és a jövedelmezőség javulása miatt.

Márciusban a japán események mozgatták a piacot. A katasztrófasorozat után a tőzsdék világszerte összeomlottak, a japán tőzsdeindex, a Nikkei-225 pár nap alatt csaknem 25%-kal esett. Japán sok országba szállít high-tech alkatrészeket, így a termelés ezekben az országokban is akadózhat, ez visszavetette például a német DAX-ot is (ami 6500 pontra csökkent március 15-én). A nyers kőolaj hordónkénti ára 97 dollárra csökkent.

A katasztrófák után optimista hosszútávú elemzések jelentek meg (az újjáépítés lendületet adhat az ország növekedésének), ezért a befektetők a pár napos meredek zuhanást jó piacra lépési pontnak tekintették. Március harmadik hetében jelentősen erősödtek a piacok (5-10%).

Az árupiacok a katasztrófa előtti hetekben is már nehéz helyzetben voltak, a sokkoló eseményeket követően tovább zuhantak. A szójabab, a kukorica és a búza jegyzése 6-10%-kal esett pár nap alatt a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT). Japán a növényi és állati termékek legnagyobb importőrei közé tartozik a világon, ezért az importjának csökkenése jelentős piaci visszaesést hozhatna. A nemzetközi hangulatot tovább rontotta a líbiai harcok elhúzódása (március 22-én visszaerősödött a kőolaj ára 106 USD/hordóra).

A hosszabb távú várakozások a terménypiacok esetében is optimizmusra adnak okot a „felkelő nap” országában. A sugárszennyeződés miatt az élelmiszer-, a terménykészletek és az idei japán termés hasznosíthatatlanná válhat. Az atomhelyzet stabilizálódása után a készletek újjáépítése miatt jelentősen nőhet az ország importigénye. A japán külkereskedelem jóslat felgyorsulása megfordította a tendenciákat az árupiacokon is, és a katasztrófasorozat előtti szintek közelébe ke-

rültek a jegyzések. A CBOT-on a szójabab májusi jegyzése 500 USD/tonna volt március negyedik hetében.

Hazai körkép

A BÉT-en csökkentek az olajos magvak határidős árai a nemzetközi hangulat és a forint erősödése miatt. A repcemag augusztusi jegyzése 114 ezer Ft/tonnára, a napraforgómag októberi jegyzése 112 ezer Ft/tonnára csökkent a március negyedik hetében.

A tavaszi munkálatok egyelőre jól haladnak Magyarországon. A talajmunkákat nem nehezíti az időjárás, bár egyes régiókban továbbra is sok a belvízzel borított terület. A repce állományokról még nincs információ, de a csapadékban szegényebb február és március kisebb stresszt jelenthet a növény fejlődésében.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

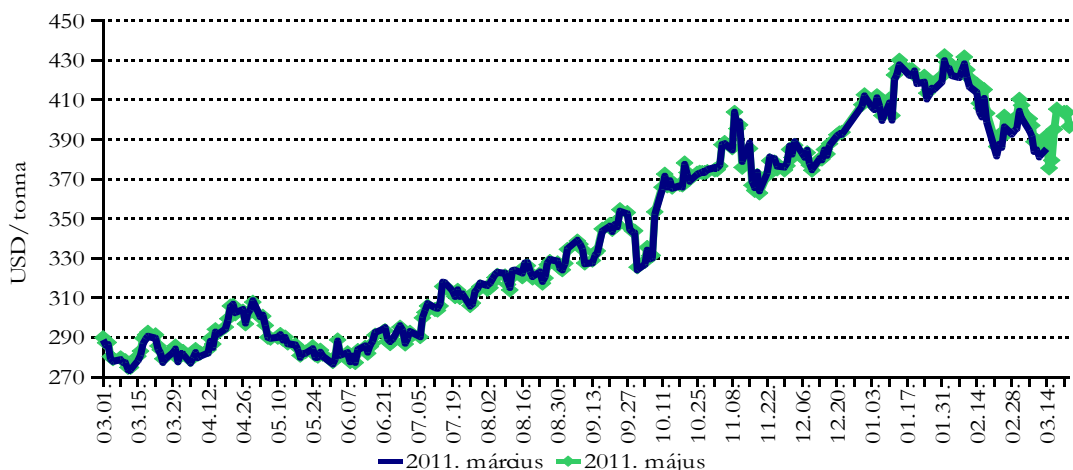
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

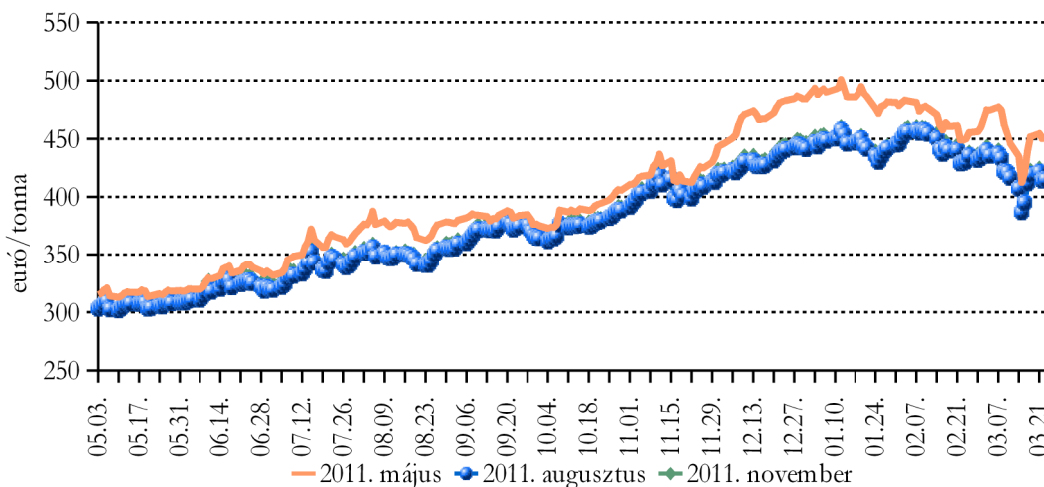
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

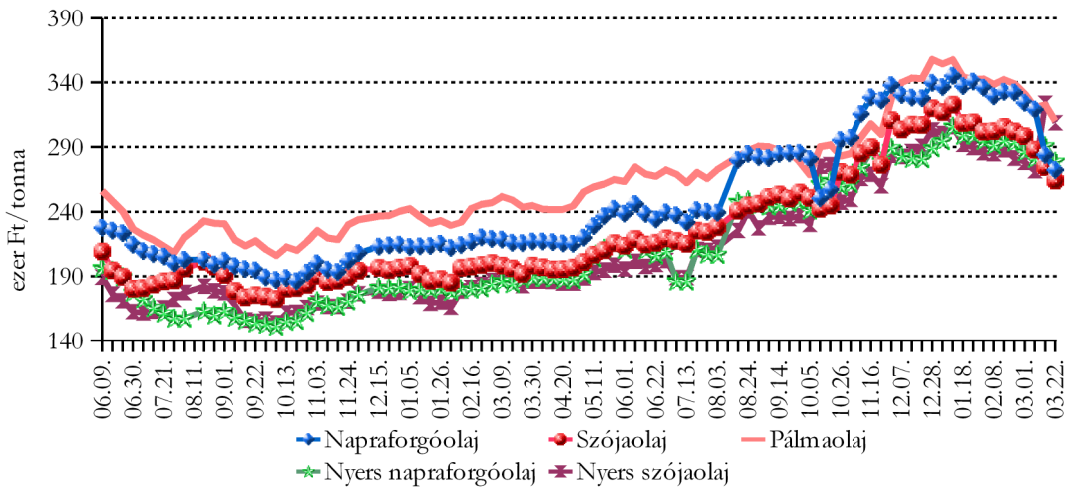
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

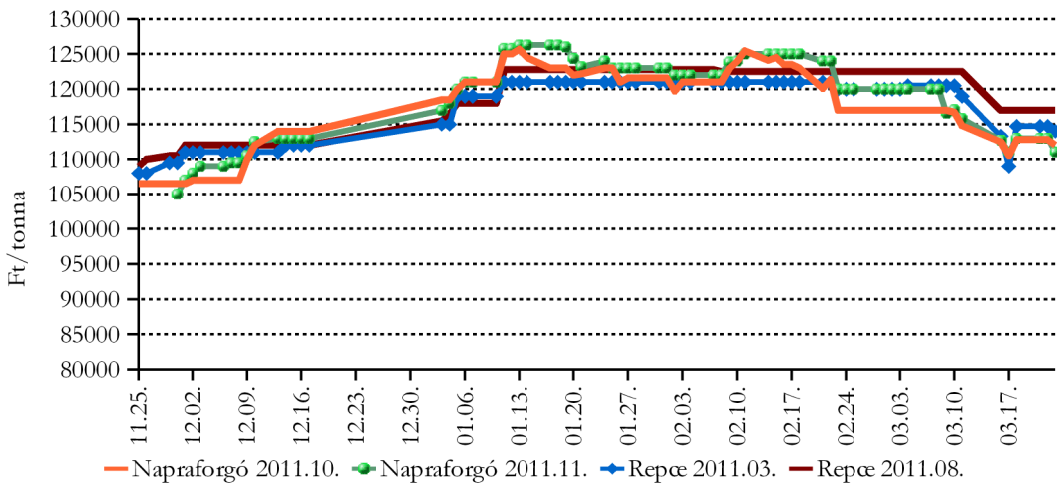
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozói értékesítési átlagára

Megnevezés	Mértékegység	2010. február	2011.január	2011. február	2011. február / 2010. február (%)	2011. február / 2011. január (%)
Ipari napraforgómag	tonna	27 877	36 848	29 390	105,43	79,76
	Ft/tonna	71 496	129 425	131 975	184,59	101,97
Repcemag	tonna	31 652	19 987	19 439	61,42	97,26
	Ft/tonna	75 095	117 795	105 499	140,49	89,56
Nyers napraforgóolaj	tonna	292	62	31	10,73	50,52
	Ft/tonna	171 848	273 954	317 209	184,59	115,79
Napraforgódara	tonna	12 557	7 955	8 998	71,66	113,11
	Ft/tonna	31 804	46 981	50 792	159,71	108,11
Nyers repceolaj	tonna	6 108	3 521	3 824	62,61	108,63
	Ft/tonna	177 740	295 996	301 404	169,58	101,83
Repcedara	tonna	11 111	8 017	6 610	59,49	82,45
	Ft/tonna	30 236	52 176	53 035	175,41	101,65

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2011-03-08	259 844	-	281 256	-	-
	2011-03-15	253 037	-	284 171	-	299 901
	2011-03-22	-	-	272 378	-	-
Repceolaj	2011-03-08	-	284 645	-	-	-
	2011-03-15	-	287 595	-	-	-
	2011-03-22	-	283 868	-	-	-
Szójaolaj	2011-03-08	242 911	-	271 768	248 716	-
	2011-03-15	234 778	-	274 585	231 366	-
	2011-03-22	-	-	264 267	234 035	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

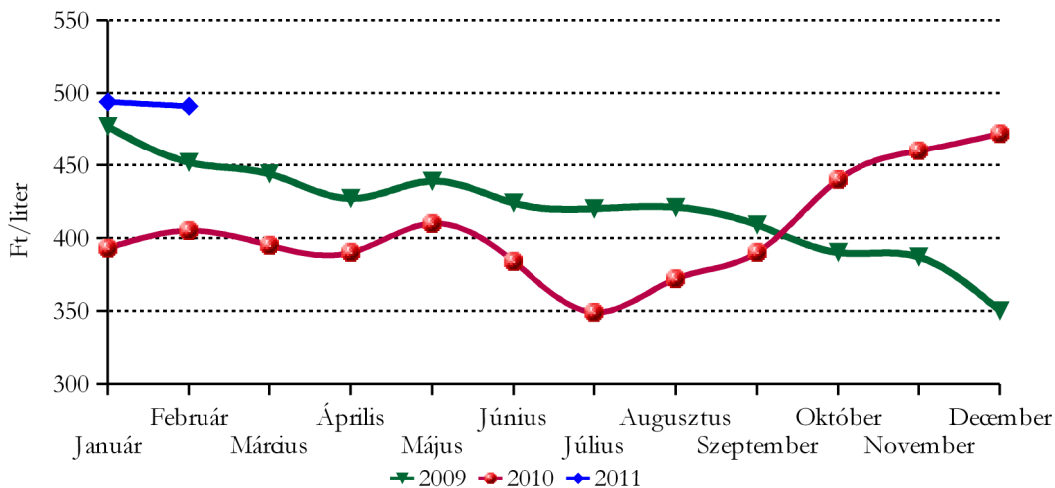
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2011-03-08	-	-	124 024	-
	2011-03-15	-	-	118 462	130 545
	2011-03-22	-	-	114 899	-
Napraforgódara**	2011-03-08	-	-	58 962	-
	2011-03-15	-	-	55 465	-
	2011-03-22	-	-	56 098	-
Repccemag	2011-03-08	128 700	-	129 445	-
	2011-03-15	112 983	-	119 831	104 410
	2011-03-22	121 725	-	124 361	-
Repcedara**	2011-03-08	-	-	57 607	53 470
	2011-03-15	-	-	54 095	-
	2011-03-22	-	-	55 422	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

A bioetanol-termelés helyzete

A globális bioetanol-termelés várhatóan 88 719 ezer m³ lesz 2011-ben, több mint 3%-kal haladja meg az egy évvel korábbit.

A globális hajtóanyag célú bioetanol-termelés

	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Európa	1 627	1 882	2 814	3 683	4 615	5 467
Afrika	-	49	72	108	165	170
Amerika	35625	45 467	60 368	66 368	77 800	79 005
Ázsia	1940	2 142	2 743	2 888	3 183	4 077
Világ	39192	49 540	66 022	73 047	85 763	88 719

ezer m³

* Előrejelzés.

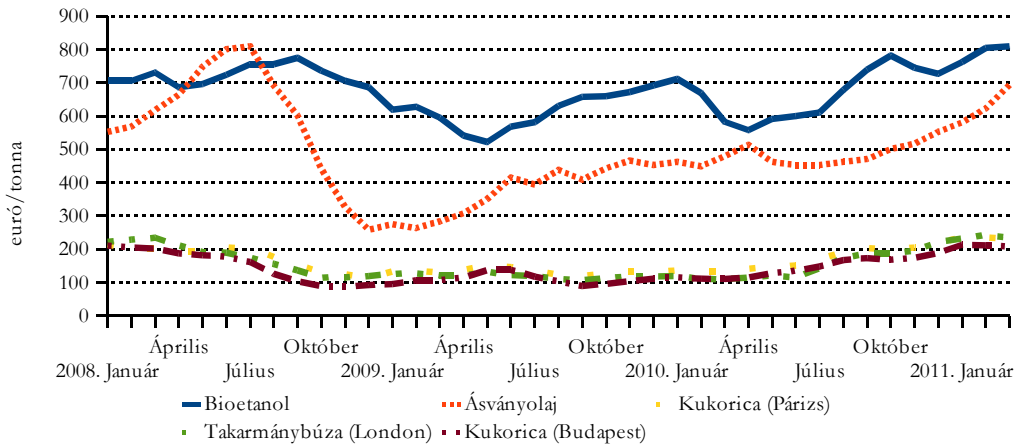
Forrás: Global Renewable Fuel Association

A bioetanol alapanyagának számító mezőgazdasági termékekből globálisan jó termést takarítottak be a 2008/2009. és a 2009/2010. gazdasági évben. A bőségesen és alacsony áron rendelkezésre álló alapanyag a bioetanol termelésének 15%-os növekedését eredményezte 2010-ben. Az F.O. Licht előrejelzése szerint csak 3-4%-os termelésbővülés várható 2011-ben, mivel az alapanyagok kibocsátása kisebb a folyó gazdasági évben.

A chicagói árutőzsdén a bioetanol front havi jegyzése márciusban 2,5 USD/gallon volt (487 euró/m³; 2010. március 314,6 euró/m³), ami az USA-ban rekord magas árat jelent. A magas alapanyagárak miatt csökkent a bioetanol előállítása. A bekeverő üzemek ugyanakkor növelték termelésüket, ami a bioetanol készlet csökkenését eredményezi.

Az **Európai Unióban** a bioetanol-előállítás alapanyaga elsősorban a takarmánybúza, a kukorica, valamint a cukorrépa. A bioetanol előállítás alapanyagainak ára az Európai Unió területén 2010 nyara óta folyamatosan emelkedik. A párizsi árutőzsdén 2011 márciusában a kukorica front havi jegyzése 228,8 euró/tonna (2010. március 129,5 euró/tonna), a londoni árutőzsdén a takarmánybúzáé 197,25 euró/tonna (2010. március 93,47 euró/tonna) míg a budapesti árutőzsdén a kukoricáé 212,5 euró/tonna (2010. március 112,7 euró/tonna) volt.

Az ásványolaj, a bioetanol és a legfontosabb alapanyagok ára

Megjegyzés: 1 barrel ásványolaj 7,5 tonna, 1 m³ bioetanol 1,2 tonna

Forrás: HGCA, Kingsman

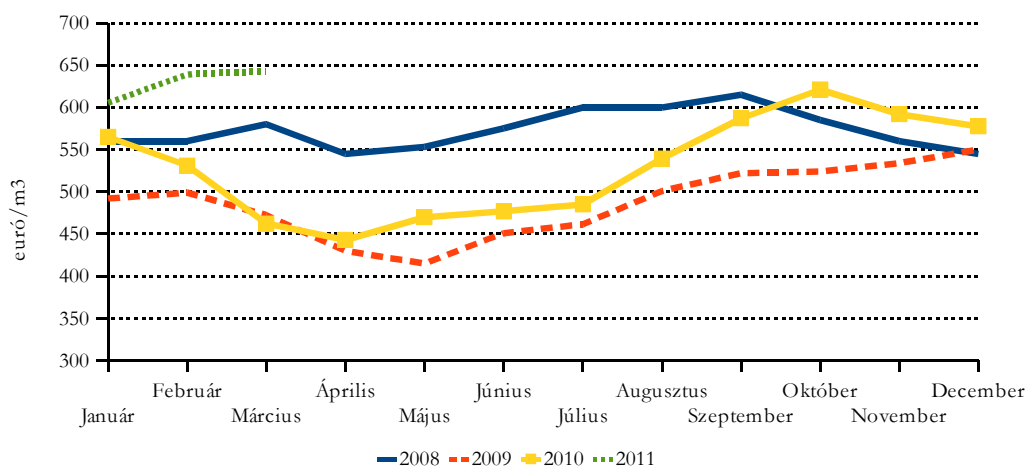
A magas alapanyagárak következtében annak ellenére vált a termelés veszteséges, hogy a bioetanol ára rekord szintet ért el. Az év első hónapjában a takarmánybúza alapú etanol nettó termelési költsége 707 euró/m³ volt, míg az ÜHG tanúsítvánnyal rendelkező bioetanol ára 680 euró/m³.

Rotterdamban a FOB T2 tanúsítvány nélküli bioetanol ára 2011 márciusában 643 euró/m³ (2010. március 465 euró/m³) volt. A kikötőben kis mennyiségben ennél valamivel drágábban tanúsítvánnyal rendelkező terméket is kínálnak eladásra, amit elsősorban a német kereskedők vásárolnak.

A bioetanol és az ásványolaj ára közötti különbség szűkült, amit elsősorban az ásványolaj árának 2011 első hónapjaiban bekövetkezett gyors emelkedése okozott. Az Európában meghatározó IPE Brent olaj árának az észak-afrikai válság adott lendületet. A londoni árutőzsdén az ásványolaj front havi jegyzése 114 USD/barrel volt a 11. héten (2010. 11. hét 80 USD/barrel).

Az Európai Uniónak ahhoz, hogy ambiciózus célkitűzéseit teljesítse, biohajtóanyag importra van szüksége. A behozott termék részaránya a teljes felhasználásban a 2009. évi 38%-ról 2010-ben ugyan 27%-ra csökkent, de még mindig elég jelentős mértékű ahhoz, hogy hatással legyen a bioetanol árára.

A bioetanol árának alakulása a nyugat-európai kikötőkben

Megjegyzés: FOB Antwerpen-Rotterdam-Amszterdam, 99,3-99,8%-os alkohol

Forrás: Kingsman

Az ábrán látható, hogy a 2008/2009. és a 2009/2010. gazdasági évek kedvező termését követően, a bőségesen és olcsón rendelkezésre álló alapanyagok hatására a bioetanol ára is alacsony volt. A bioetanol ára 2008-2010 között minden évben a második negyedévben gyengült, mivel a déli féltéken áprilisban kezdődik a cukornád betakarítása, és ekkor indulnak el ebből a térségből a bioetanol szállítmányok Rotterdam felé.

Brazília nemcsak a világ legnagyobb bioetanol exportőre, hanem a globális cukorexport 24%-át is ez az ország adja. Az UNICA becslései szerint 38,68 millió tonna cukrot (2010-ben 33,4 millió tonna) és 27,7 millió m³ bioetanolt állít elő az ország 2011-ben. A magas cukorárak és az erős belső kereslet csökkenti az export célra rendelkezésre álló bioetanol mennyiségét. Az ország 2009 áprilisától decemberig 2,9 millió m³ bioetanolt szállított ki, míg 2010-ben csak 1,7 millió m³-t. Az erős bel- és külpiaci kereslet miatt a bioetanol készletek jelenleg Braziliában is alacsonyak. Februárban a bioetanol ára rekordszintet ért el, FOB Santos 590 euró/m³ (2010. február 437,9 euró/m³). Braziliában a cukornád betakarítása áprilisban indul, az ezt követő időszakban az ár csökkenésére és a készletek feltöltődésére lehet számítani.

A magas cukor- és ásványolaj árak, a globálisan alacsony bioetanol-készlet és az ezzel szemben álló erős kereslet miatt Rotterdamban a bioetanol ára 2011 második negyedévében várhatóan túlszárnyalja az eddigi legmagasabb 2008-as árakat.

UNICA = Uniao da Industria de Cana-de-Agucar

Felhasznált irodalom:

Bliss Baker: Global ethanol production to reach 88,7 billion liter. World ethanol production playing an increasing role in energy security. Global Renewable Fuels Alliance 2011. február 11.

The world of biofuels 2011. F.O.Licht World ethanol & biofuels report . 2011. január 14.

Sugar production falls sharply in first half december – Unica. F.O.Licht World ethanol & biofuels report. 2011. január 14.

World Agricultural Supply and Demand Estimates. USDA 2011. február 9.

Marktbericht. Toepfer International. 2011. február

A 2011. évi gabonatermés várható alakulása. Agrár Európa 2011. február 1.

Grain Market Report. International Grains Council. 2011. február 24.

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>